

Asia: VN/13118/2024

Lausuntopyyntö luonnoksesta hallituksen esitykseksi kotoutumisen edistämistä annetun lain muuttamisesta

Lausunnonantajan lausunto

Lausunto säästöjen toteuttamistavoista

Lapin ELY-keskus katsoo, että kotoutumiseen kohdistuva 58 miljoonan euron säästö tulee heikentämään kuntien ja hyvinvointialueen taloutta ja mahdollisuutta järjestää kotoutumista edistäviä palveluita tarpeen mukaisesti. Kuntien ja hyvinvointialueiden joidenkin lakisääteisten tehtävien kotoutumisen alkuvaiheen palveluiden karsiminen ei muuta tilannetta. Kuten esityksessäkin todetaan: "kunnille jää edelleen laajoja vastuita maahanmuuttajien kotoutumisen edistämässä ja kokonaisuudessaan vuonna 2025 toteutettava 58 miljoonan euron leikkaus tasonalennuksineen vaikuttaa todennäköisesti myös näiden palveluiden laatuun ja kattavuuteen heikentävästi". Kotoutumispalveluiden laadun ja kattavuuden heikentäminen tulee heikentämään maahanmuuttajien kotoutumis- ja työllistymismahdollisuuksia, mikä pitkällä aikavälillä tulee lisäämään julkisen talouden kustannuksia, ei säästämään niitä.

Lausunto laskennalliseen korvaukseen kohdistuvasta leikkauksesta (ml ns. korvausasetus)

Laskennallisen korvauksen leikkauksella on merkittävä vaikutus kuntien mahdollisuuteen järjestää kotoutumista edistäviä palveluita palvelutarvetta vastaavasti. On otettava huomioon, että jatkossa myöskään tulkkaukuskustannuksia ei korvata enää todellisten kustannusten mukaan, vaan ne sisältyvät laskennalliseen korvaukseen. Laskennalliseen korvaukseen on sisällytetty myös mm. kotoutumiskoulutuksesta ja monikielisen yhteiskuntaorientaation järjestämisestä aiheutuvia kustannuksia. Samaan aikaan myös laskennallisen korvauksen korvausaikaa on lyhennetty. Kunnille ja hyvinvointialueille maksettavan laskennallisen korvauksen leikkaukset kohdistuvat maahanmuuttajien ja erityisesti pakolaistaustaisten henkilöiden kotoutumista edistävien palveluiden laatuun ja saatavuuteen ja sitä kautta heikentävät kotoutumista ja työllistymistä. Kotoutumisen alkuvaiheen palveluihin panostaminen tulee olemaan aikaisempaa haastavampaa, vaikka juuri alkuvaiheeseen panostaminen nopeuttaisi maahanmuuttajien kotoutumista ja työllistymistä, mikä puolestaan vähentäisi toimeentulokiriippuvuutta ja osaltaan vahvistaisi julkista taloutta.

Lausunto kumottaviksi esitetyistä pykälistä (normin purku)

Mikäli laista poistetaan esityksen mukaisesti monialainen osaamisen ja kotoutumisen palvelutarpeen arvio sekä monialainen kotoutumissuunnitelma, yhteistyö kunnan ja hyvinvointialueen välillä voi

jäädä riittämättömäksi, koska lain tuoma velvoittavuus puuttuu. Vahvaa monialaista tukea tarvitsevien kotoutuja-asiakkaiden kokonaistilanteen hahmottaminen ja palveluiden yhteensovittaminen voi vaikeutua. Tämä paitsi voi heikentää asiakkaan mahdollisuutta saada tarvitsemaansa vahvaa tukea kotoutumispolulleen, myös päällekkäinen työ kunnan ja hyvinvointialueen välillä voi lisääntyä.

Lausunto kevennettävistä tehtävistä (normin purku)

Lapin ELY-keskus yhtyy Pohjois-Savon ELY-keskuksen lausuntoon ja myös katsoo, että 45 §:stä ei tulisi poistaa kokonaan kunnan velvollisuutta maahanmuuttajien ja kotoutuja-asiakkaiden kotoutumisen edistämisen seurannasta paikallistasolla. Raportointivelvollisuus kotoutumisen edistämisen tavoitteiden saavuttamisesta alueelliselle ELY-keskukselle olisi selkeä parannus voimassa olevaan kotoutumislakiin verrattuna. Jos tämä velvollisuus kunnalta poistetaan, voi se heikentää kotoutumisen edistämistä paikallistasolla. Kunnan velvollisuus paikallistason seurantaan tukisi myös kotoutumisen edistämisen alueellisen ja valtakunnallisen tilannekuvan muodostamista.

Lapin ELY-keskus katsoo, että kunnan raportointivelvollisuuden säilyttämisellä vahvistettaisiin myös ELY-keskuksen välineitä maahanmuuton ja kotoutumisen edistämisen alueelliseen seurantaan.

Suopajärvi Anne-Mari
Lapin ELY